

Конституційний Суд України
01033, м. Київ, вул. Жилианська.

Сущенко Максим Сергійович,

Конституційне звернення

Прошу Вас роз'яснити положення частини першої статті 59 Конституції України, згідно якої: Кожен має право на правову допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав.

Я є фізичною особою підприємцем, надаю людям юридичну допомогу, маю власний офіс. Я не є адвокатом, та з етичних переконань не хочу таким стати. В витязі з реєстру у мене стоїть КВЕД № 69 - цей розділ включає юридичне представництво і захист інтересів однієї сторони, що виступає проти іншої сторони в судах та інших судових органах, надання консультаційних послуг і представництво в цивільних, кримінальних справах, трудових суперечках.

Від моїх клієнтів, стало відомо, що слідчі не рекомендують їм звертатися до фахівця в галузі права (які не є адвокатом), мотивуючи це тим, що в разі укладення договір-довіреності з таким фахівцем, він просто його не допустить до участі в кримінальному процесі.

Таким чином, я втрачаю в заробітку, так як неможу брати участь в кримінальному процесі як захисник (підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, засудженого, цивільного відповідача), та представник (полтерпільно, цивільного позивача). Хоча маю стаж роботи слідчим в органах МВС понад 6 років і дам фору будь-якому адвокату.

Ст. 45 КПК України. Захисник. Передбачає:

1. Захисником є адвокат, який здійснює захист підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, а також особи, стосовно якої передбачається розгляд питання про видачу іноземній державі (екстрадицію).
2. Захисником не може бути адвокат, відомості про якого не внесено до Єдиного реєстру адвокатів України або стосовно якого у Єдиному реєстрі адвокатів України містяться відомості про заупинення або припинення права на зайняття адвокатською діяльністю.

Згідно рішення Конституційного суду України від 16 листопада 2000 року N 13-рп/2000 (справа про право вільного вибору захисника), "кожен є вільним у виборі захисника своїх прав", конституційне право підозрюваного, обвинуваченого і підсудного при захисті від обвинувачення та особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, з метою отримання правової допомоги вибирати захисником своїх прав особу, яка є фахівцем у галузі права і за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи.

Згідно рішення Конституційного суду України від 30 вересня 2009 року Справа N 1-23/2009, при вирішенні справ у судах та інших державних органах в Україні діє адвокатура" в аспекті конституційного звернення треба розуміти так, що особа під час допиту її як свідка в органах дізнання, досудового слідства чи дачі пояснень у правовідносинах з цими та іншими державними органами має право на правову (юридичну) допомогу від обраної за власним бажанням особи в статусі адвоката, що не виключає можливості отримання такої допомоги від іншої особи, якщо законами України щодо цього не встановлено обмежень.

Згідно з положеннями частини третьої статті 42 Конституції України держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності. Закріплення лише за адвокатами права на здійснення захисту підозрюваного, обвинуваченого і підсудного від обвинувачення, не сприяє конкуренції щодо надання кваліфікованої правової допомоги у цих сферах і підвищенню кваліфікації фахівців у галузі права.

Конвенція про захист прав людини і основних свобод, ратифікована Верховною Радою України 17 липня 1997 року, передбачає право кожного обвинуваченого захищати себе особисто або використовувати правову допомогу захисника, вибраного ним на власний розсуд (стаття 6). У Міжнародному пакті про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 року, ратифікованому Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 19 жовтня 1973 року N 2148-VIII, зазначено, що держава повинна гарантувати кожному, чий права і свободи порушено, ефективний засіб правового захисту, і таке право повинно встановлюватись судовим або будь-яким іншим компетентним органом, передбаченим правовою системою держави (стаття 2), та можливість вільного вибору обвинуваченим захисника (пункт 3 статті 14). "Основні принципи, що стосуються ролі юристів", прийняті восьмим Конгресом ООН з питань попередження злочинності і поведіння з правопорушниками 27 серпня - 7 вересня 1990 року, передбачають, що кожна людина має право звернутися до будь-якого юриста за допомогою для захисту і відстоювання своїх прав та захисту їх на всіх стадіях кримінального судочинства (принцип 1); жодний суд чи адміністративний орган, в якому визнається право на адвоката, не відмовляється визнавати права юриста відстоювати в суді інтереси свого клієнта, за винятком тих випадків, коли юристу було відмовлено в праві виконувати свої професійні обов'язки відповідно до національного права і практики та цих принципів (принцип 19).

Ст. 9 КПК України. Законність. Передбачає:

У разі якщо норма цього Кодексу суперечать міжнародному договору, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, застосовуються положення відповідного міжнародного договору України.

Тому з вищенаведеного, хочу щоб ви роз'яснили положення частини першої статті 59 Конституції України. В разі звернення до мене клієнта за правовою допомогою – виступити в якості захисника в кримінальній справі (підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, цивільного відповідача; представника потерпілого, цивільного позивача), з нотаріально оформленою довіреністю, чи повинен мене в даному разі допустити слідчий або суддя до участі в кримінальному провадженні згідно чинної Конституції України та законів України.

21.03.2016 року

М.С. Сущенко